

4 Uitgelicht | Euthanasie

INTERVIEW ETHICI BUNDELEN ERVARINGSVERHALEN

„Euthanasie is niet eenvoudig, prachtig, mooi en waardig”

● Jakko Gunst

Een begrafenisondernemer bracht de ethici Boer en Groenewoud op het idee een bundel samen te stellen waarin nabestaanden terugblikken op de euthanasie van een familielid of een goede vriend(in). Het resultaat: 43 ervaringsverhalen die uitnodigen tot reflectie op de Nederlandse euthanasiepraktijk.

„Jouw keuze voor euthanasie liet mijn wereld instorten”, vertelt een van de achterblijvers in het boek.

Prof. dr. T. A. Boer, hoogleraar ethiek van de gezondheidszorg aan de PThU in Groningen en jarenlang verbonden aan het prof. dr. G. A. Lindeboom Instituut, heeft het hoofdstuk meteen paraat: „Dat komt uit het verhaal van Cornelia.” Dr. Stef Groenewoud, als gezondheidswetenschapper en ethicus verbonden aan de onderzoeksafdeling IQ Healthcare van het Radboudumc, haakt in: „Zij blikt terug op het verlies van een hartsvriendin die ze had leren kennen in de ggz. Als je haar relaas op je laat inwerken, realiseer je je hoezeer euthanasie ook een sociaal gebeuren is. We hebben in Nederland lang niet altijd scherp wat het met nabestaanden doet.”

De twee ethici, die elkaar ter gelegenheid van het interview treffen in Boers woning in Houten, zijn beiden betrokken bij het Moral Compass Project van de PThU. Het doel van dit onderzoek is tweërlei.

Eén: het bijeenbrengen van zo veel mogelijk onderzoeksgegevens en ervaringsverhalen over euthanasie en hulp bij zelfdoding. En twee: nagaan of er een gemeenschappelijke moraal te ontwaren is in de manier waarop betrokkenen – christen, boeddhist, nietsist of wat dan ook – de praktijk beoordelen.

Boer: „Op het gebied van euthanasie geeft de Bijbel ons richtlijnen. Dat betwisten wij zeker niet. Tegelijkertijd gaan we ervan uit dat God ook in de schepping, in de mensheid als het ware, morele bakens heeft aangegeven, waardoor ook niet-gelovige mensen een besef hebben van goed en kwaad. Die bakens willen we niet goedkoop langs onze eigen meetlat leggen, van: dat is christelijk en dat niet-christelijk. We willen kijken: Zien we hier iets gemeenschappelijks?”

Hun eerste deelonderzoek over euthanasie rondten Boer en Groenewoud in januari af. Die studie liet zien dat de zogenaamde dood op bestelling in delen van het land nog amper voorkomt, terwijl in bepaalde stadswijken bijna een op

”

Was dit de goede weg? Had ik niet toch moeder in huis moeten nemen?

Nabestaande van euthanasiepleger

de vier overlijdens het gevolg is van actieve levensbeëindiging. Groenewoud: „Volgens demissionair minister De Jonge is vervolgonderzoek naar de verklaring voor die verschillen niet nodig. Dat vinden we jammer. Ons lijkt het wel degelijk zaak dat we ons achter de oren krabben, gezien die enorme variatie tussen regio's. Daarover proberen we in gesprek te blijven met huisartsen.”

Boer: „In Nederland kennen we een vrij rigide beoordelingssysteem voor euthanasie: de arts handelde zorgvuldig of onzorgvuldig. Is dat laatste het geval, dan is hij juridisch gezien verdachte van moord. Dat schrikt partijen af om twintig jaar na het van kracht worden van de wet opnieuw over het onderwerp in discussie te gaan. Ons doel is echter niet om achteraf over allerlei gevoelige zaken te gaan twisten of de euthanasie daar wel helemaal volgens de regels is gegaan. Wij werpen de vraag op of alles wat juridisch mag ethisch gezien ook wenselijk of verantwoord is te noemen. Daarover willen wij graag in gesprek.”

In hun dinsdag gepresenteerde bundel „Leven met euthanasie” blikken behalve Cornelia nog zes nabestaanden verscheurd en vertwijfeld terug op hoe ze de euthanasie van een geliefde hebben ervaren. Zestien zijn er (gematigd) positief („We kijken met tevredenheid terug op het hele proces”), bij zeventien overtrof de euthanasie hun toch al enthousiaste verwachtingen („Uiteindelijk is een enorm gevoel van dankbaarheid overgebleven”). Drie nabestaanden worden heen en weer geslingerd tussen positieve en negatieve herinneringen („Was dit de goede weg? Had ik niet toch moeder in huis moeten nemen?”).

Welk vervolgesprek staat jullie na deze bundel voor ogen?

Groenewoud wijst op het verhaal waarin een dochter haar eigen twijfels en reserves over euthanasie opzieschuift en zich inzet om de wens van haar vader maar in vervulling te laten gaan. Na het overlijden wordt het haar alsnog te veel en moet ze zelfs hulp zoeken